

8 - 9. «Нехай не буде в тебе інших богів, крім Мене» (Втор. 5:7)

Біблійні вірші:

«Ніхто не може двом панам служити: бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або триматиметься одного, а того знехтує. Не можна Богові служити – і мамоні» (Мт. 6:24).

«Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, що на землі долі, і що в воді під землею» (Вих.20:3).

«Хай не буде тобі інших богів передо Мною!» (Вих. 20:3)

«Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, говорить Господь, думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію» (Єр. 29:11)

«Зверніться до Мене й спасетесь, всі кінці землі, бо Я – Бог, і нема більше іншого Бога!» (Іс. 45:22)

• Запам'ятай значення слів

Багатобожжя (політеїзм) – релігія, у якій прийнято шанувати багатьох богів.

Боги – древні ідоли різних народів, уявні образи, що повинні були надавати людям усілякі блага для життя.

Єдинобожжя (монотеїзм) – релігія, відповідно до якої люди шанують одного Бога.

Забобони – прикмети, не підтвержені доказами.

Ідоли – рукотворні зображення, які уособлювали богів, предмети культу й поклоніння древніх людей.

Ідолопоклонство – поклоніння ідолам, рукотворним образам древніх богів.

Кумири – реальні популярні люди, які живуть або жили на Землі.

Марновірство – віра в забобони, сни, марна віра, яка ослаблює людину.

Настановні запитання:

1. Чим зумовлене виникнення та існування світових релігій?
2. Чому люди вигадували собі богів і поклонялися їм?
3. Чи можлива в сучасних умовах така ситуація, що люди вигадують собі нових богів і поклонятимуться їм?

• Завдання 1. Вступний текст

Зосередься на причинах та ознаках ідолопоклонства, культовості й захоплення кумирами

Валентина Зоринська

Ідоли та кумири

У древньому світі багато племен і народностей поклонялося ідолам. Люди боялися сил бурхливої та немилосердної природи, тому наділяли їх людськими рисами, а потім намагалися їх задобрювати. Доходило до крайнощів. У Біблії натрапляємо на підтвердження того, що служителі культу Ваала приносили людські жертви. Народи Америки в доколумбівські часи також практикували принесення у жертву людей. Ізраїль – обраний Богом народ – був у справлянні таких обрядів приємним винятком. Господь заборонив йому поклонятися ідолам, прорікши: «Сина свого перворідного не будеш переводити через огонь...» «Перевести через огонь» означало зарізати, а потім спалити на жертovníку. І хоч ізраїльтяни часто відступали від послуху Богові, та все ж переконувались: за праведне життя Він обдаровував їх статками та добробутом.

Попри це ми кривитимемо душею, якщо будемо стверджувати, що ідолопоклонства нині немає, що його викорінено й ніхто не страждає від цього дикунства. Страждає, та ще й як! Страждає уся нинішня цивілізація.

Давайте замислимось: невже нам не хочеться мати багато грошей? Хочеться. Гроші означають багатство, владу, могутність. Для декого вони є самоціллю. Аналіз новин зі світу моди дає підстави для висновку: тіло та одяг – головні елементи успішного життя. Дівчата й жінки, хлопці та молоді чоловіки докладають надмірних зусиль, щоб підтримувати тіло у формі. Можна говорити навіть про культ тіла, характерний для нашого часу. Чи варті тут результати зусиль?

Або ще таке. Звідки ми дізнаємося більшість новин? З телепередач та інтернет-сторінок. З цих самих джерел ми черпаємо всілякі розваги. Можна сказати, що сформувались такі культурні сфери, як «біля телевізора» та «в Інтернеті».

До сучасного ідолопоклонства належить усе, що «відсуває» Господа на задній план. Для когось найважливішими у житті є розваги, для когось наркотики чи алкоголь, ще для когось – марновірство, екстрасенсорика, ворожбитство чи марновірство. Усе це різновиди сучасного ідолопоклонства.

Часто ми не помічаємо свого надмірного захоплення різноманітними речами, бо то вимога цивілізації. Як і всілякі прикмети, на кшталт страху перед числом 13, перед числом 666, перед чорним котом тощо. Ми забуваємо, що все підвладне Богові, що Йому під силу запобігати нещастям у нашому житті. Більше того, Бог допускає нещастя як попередження, що ми не туди йдемо, неправильно чинимо. А хто замислювався над таким питанням: можливо, у нашої цивілізації завищені вимоги до нас?

Характерним для нашої епохи є також захоплення успішними людьми, живими кумирами. Попри те, що Святе Письмо застерігає: «Не зроби собі кумира». Відома людина – це все ж таки людина, з усіма її недоліками та правом на власне життя. У ній ідеального мало, як і в кожному з нас. Тож чи потрібно створювати довкола відомих акторів чи політиків надмірний ажіотаж? Чи варто піддаватися цій хвилі? У такому захопленні є ще один бік: якщо в кумира мільйонів є якась шкідлива звичка, то деякі психічно неврівноважені індивіди можуть захопитися і цією звичкою. Чи не є це використання дияволом відомих особистостей для того, щоб спокушати

слабких людей та схилити до гріха? Самі ж відомі особи, перетворені спільнотами на кумирів, страждають через те, що за ними повсюдно слідкують, фактично позбавляючи їх права на особисте життя. Що ж, у слави також є свої мінуси. Мудро нас застерігає Святе Письмо: «Не сотвори собі кумира».

Ознаки ідолів і кумирів такі: їм поклоняється багато людей, вони популярні у певні моменти, суспільство визнає їх важливішими за Бога. Цих рис достатньо, щоб замислитися, чи варто свої думки та сили, а значить – життя віддавати на поклоніння кумиру.

Для нас, християн, єдиним прикладом для наслідування може бути лише Ісус Христос, який прийшов у цей світ безгрішним, прожив людське життя без жодного гріха і показав нам приклад досконалості. Він вчив любити ближніх власним прикладом, показував шлях Спасіння...

Забобони – це не традиція!

Забобони – це не традиція! Це – зло!
Ми – християни, а не язичники! У своїй катехизі с. Ліджі Паяппілі зауважує:

- Іноді ми більше дотримуємо наших традицій, ніж віри.

Іноді переплутуємо традиції і забобони: парні і непарні квіти, «не можна» повертатися, постукати по дереву, поплювати, чорний кіт і ще багато забобонів, яких дотримуються люди.

Де у Біблії написано про це?!

Україна отримала християнство більше тисячі років тому, однак українці досі дотримуються язичницьких забобон!

Де наше християнство?

Ми знаємо десятки забобонів, однак не знаємо, що написано у Святому Письмі!

Це – сумно і соромно!

Якщо ми не читаємо Святого Письма, як ми можемо знати, як повинні жити?

Люди бояться вроків, «щось пороблено», носять червоні нитки... Однак не слухають того, що каже Бог...

Моліться, щоб захищати себе!

Ми можемо себе захистити, якщо ми є з Богом, а Бог є з нами!

Наш захист – це Таїнства, молитва, Боже Слово.

Боже Слово - живе, воно дає свої плоди.

Християнською традицією має бути щоденне читання Святого Письма, у всіх випадках – читати і молитися.

Нашою традицією має стати віра в Бога!

Запитання до вступного тексту:

1. Чим обдаровує Бог людину за праведне життя?
2. Які культу були поширені в стародавньому світі?
3. Чому люди вигадували собі ідолів?
4. Для чого у жертви богам приносили живих людей?
5. Що і кого люди наділяють культовими рисами сьогодні?
6. Які види сучасного ідолопоклонства вам відомі?
7. Чи варто творити собі кумирів? Наскільки це доцільно?
8. Як не плутати кумирів з ідеалами?
9. Чим відрізняється турбота про своє тіло та зовнішній вигляд від культу речей і тіла?
10. Що є для тебе спокусами у житті? Чи потрібно з такими прагненнями боротись? Чому?
11. Як впливають забобони та марновірство на життя людини?
12. Чи погоджуєшся з поглядами сестри Ліджі Паяппілі? У чому?

• **Завдання 2. Біблійний текст 1**

Фіксує думки і почуття, які в тебе виникають при опрацюванні матеріалу

2 Цар. 17:7–18

Велике гріхопадіння Ізраїля

І сталося, коли Ізраїлеві сини грішили проти Господа, Бога свого, що випровадив їх із єгипетського краю з руки фараона, єгипетського царя, і боялися інших богів, і ходили уставами тих народів, що Господь повиганяв їх перед Ізраїлевими синами, та Ізраїлевих царів, які вони встановили, а Ізраїлеві сини вимишляли на Господа, Бога свого, слова, що не були слухні, і будували собі пагірки по всіх своїх містах, від вартової башти аж до твердинного міста, і ставили собі стовпи для богів та Астарті на кожному високому взгір'ї та під усяким зеленим деревом, і кадили там на всіх пагірках, як ті люди, що Господь повиганяв перед ними, і робили злі речі, щоб гнівити Господа, і служили бовванам, про яких Господь говорив їм: «Не будете робити цієї речі!», то Господь засвідчив в Ізраїлі та в Юді через усіх Своїх пророків та всіх прозорливців, говорячи: «Верніться з ваших злих доріг, і додержуйте Моїх Заповідей, уставів Моїх, згідно зо всім Законом, якого Я наказав був вашим батькам, і якого послав до вас через Моїх рабів пророків!»

Та не слухали вони, і робили твердою свою шию, як шия їхніх батьків, що не вірили в Господа, Бога свого. І нехтували вони постанови Його, і Заповіта Його, що склав із їхніми батьками, і свідоцтва Його, що засвідчив на них, і пішли за гидотою й марнотами та за народами, що були навколо них, про яких Господь наказав був їм не робити, як вони. І полишили вони всі Заповіді Господа, Бога свого, і зробили собі литого боввана, двох телят, і зробили Астарту, і вклонялися всьому небесному військові та служили Ваалові. І вони переводили через огонь своїх синів та дочок своїх, і чарували чарами, і ворожили, і віддавалися робити зло в Господніх очах, щоб гнівити Його. І сильно розгнівався Господь на Ізраїля, і відкинув їх від Свого лица, не позостало нікого...

Запитання завдання до біблійного тексту:

1. Що вчинили ізраїльтяни на Землі Обітованій?
2. Чи послухали ізраїльтяни Божих пророків? Чому?
3. Чи моральними були вчинки та дії, які дозволяли собі ізраїльтяни? Яку Заповідь вони порушували?
4. Чи є у нинішньому світі люди, які дозволяють собі «заступати» Бога?
5. Чи присутній Бог у твоєму житті?
7. Які і чому вчинки викликають Божий гнів?

Завдання 2. Біблійний текст 2

Пригода св. Павла та Варнави

Ілюстрація: Ніколас Берхем,
Апостоли Павло і Варнава у Лістрі,
1650 р.

«А в Лістрі сидів один чоловік, безвладний на ноги, що кривий був з утроби своєї матері, і ніколи ходити не міг. Він слухав, як Павло говорив, який пильно на нього споглянув, і побачив, що має він віру оздоровленим бути, то голосом гучним промовив: Устань просто на ноги свої! А той скочив, і ходити почав...

А люди, побачивши, що Павло вчинив, піднесли свій голос, говорячи полікаонському: Боги людям вподібнолись, та до нас ось зійшли!... І Варнаву вони звали Зевсом, а Гермесом Павла, бо він провід мав у слові. А жрець Зевса, що святиня його перед містом була, припровадив бики та вінки до воріт, та й з народом приносити жертву хотів. Та коли про це почули апостоли Варнава й Павло, то роздерли одежі свої, та й кинулися між народ, кричачи та говорячи: Що це робите, люди? Таж і ми такі самі смертельні, подібні вам люди, і благовістимо вам, від оцих ось марнот повернутись до Бога Живого, що створив небо й землю, і море, і все, що в них є.

- Який випадок трапився з апостолом Павлом у Лістрі?
- Чому апостол Павло вирішив оздоровити чоловіка, що не міг ходити від народження?
- Як цей вчинок сприйняли люди?
- Чого навчає нас ця біблійна історія?

• Завдання 3. Складні життєві ситуації

Запропонуй способи розв'язання.

1. Товариш пропонує тобі прочитати разом журнал із астрологічним прогнозом на наступний тиждень. Він глибоко переконаний, що такі прогнози здійснюються і до них треба дослухатися. Чи погодишся ти із твердженнями друга? Що для тебе є орієнтиром і дороговказом у житті?

2. Випадково ти почув розмову двох молодших школярів. Один із них колекціонує комікси й хоче бути схожим на Залізну Людину, що є для нього кумиром. Другий каже, що це неможливо, бо Залізна Людина – вигадка, неправда, такого в житті не буває. Яка точка зору більше тобі імпонує? Чи втрутишся ти в розмову?

3. В одному фільмі розповідається, що Ісус Христос був звичайною людиною, а розп'яли Його тому, що Він схилив юдеїв до бунту проти римської влади. Чи погоджуєшся ти з такою думкою? Чому?

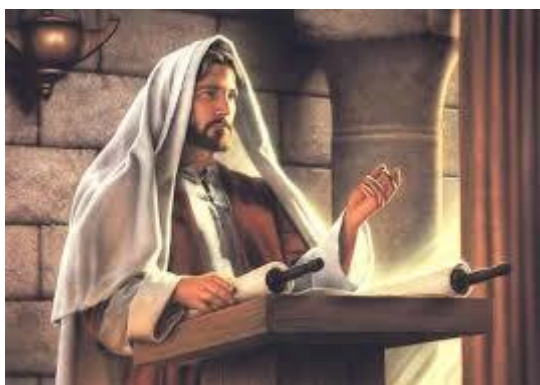
• Завдання 4. Робота в групах

1. Складіть список популярних людей (кіноакторів, співаків, політиків...). Назвіть їхні сильні та слабкі риси. Чи означає це, що вони є слабкими людьми та потребують Божої допомоги й підтримки? Поміркуйте, як міг би Бог змінити, покращити життя кожного з них?
2. Напиши список відомих людей, які, на твій погляд, живуть за християнськими законами. Яким є їхнє життя? Як вони сприймають та переживають складні життєві ситуації?

• Завдання 5. Художній текст

Зосередься на спрямованості Божих якостей та дій Ісуса Христа на кожного християнина

Що каже Ісус

Якби ти ніколи не відчував біль – ти б не знав, що Я – Цілитель.

Якби ти ніколи не був у біді – ти б не знав, що Я завжди приходжу на допомогу.

Якби ти ніколи не був розбитий – ти б не знав, що Я можу зробити тебе цілим знову.

Якби ти ніколи не проходив труднощів – ти б не знав, що Я – Спаситель.

Якби ти не проходив через огонь – ти б не був чистим.

Якби ти ніколи не переживав – ти б не знав, що Я – Утішитель.

Якби ти ніколи не робив помилок – ти б не знав, що Я прощаю.

Якби в тебе ніколи не було проблем, ти б не знав, що Я можу їх розв'язати.

Якби Я ніколи не виправляв тебе – ти б не знав, що Я люблю тебе.

Якби ти знав усе – ти б не знав, що Я даю відповіді на запитання.

Якби Я дав тобі все відразу – ти б ніколи не навчився цінувати цього.

Якби ти мав усю силу й владу – ти б не навчився залежати від Мене.

Якби твоє життя було ідеальним – Я був би не потрібен тобі...

Автор невідомий

Запитання завдання до художнього тексту:

1. Які недосконалості людини визначено в притчі?
2. Які Свої дії та якості Ісус Христос може спрямовувати на людину?
2. Від чого Ісус Христос здатен зцілити нас?
3. Чи завжди людина в стражданнях пізнає Бога?
4. Чи є в тебе звичка просити в Господа допомоги у складних ситуаціях?

• Завдання 6. Складні життєві ситуації

Запропонуй способи розв'язання.

1. На вулиці ти натрапив на людей, які проповідували, що Ісус Христос – це всього-на-всього один із пророків, а зовсім не Син Божий. Які ти наведеш аргументи для переконання їх у тому, що Ісус Христос – Божий Син?

2. Двоє дівчаток весело обговорюють, як бабуся однієї з них все молиться Богу. От, мовляв, такий застарілий звичай. Чи підтримаєш ти їхнє скептичне ставлення до життєвої позиції бабусі? Чому?

3. Ти завів у компанії розмову на релігійну тему, але тобі натякнули, що це не зовсім пристойно й абсолютно не престижно. Як ти на таке зауваження відреагуєш?

• Завдання 7. Робота в групах

Складіть переліки:

- 1) чудес Ісуса Христа;
- 2) притч Ісуса Христа;
- 3) Його апостолів.

• Завдання 8. Робота в парах

1. Заповни таблицю.

Завдання уроку	Головна думка	Питання, які виникли при опрацюванні
Біблійні вірші		
Вступний текст		
Біблійні тексти		
Художній текст		

Проаналізуйте свої записи із сусідом за партою.

2. Склади переліки якостей і поступків Ісуса Христа і грішної людини. Обміняйтеся записами із сусідом за партою та проаналізуйте їх.

• Завдання 9. Індивідуальна робота

Що казав Ісус про владу й закон? Запиши відповідь у вигляді тез. Як можна наблизитися характером до Ісуса Христа?

• Завдання 10. Дізнайся більше, а саме...

...як подано Другу Заповідь Господню у різних перекладах Слова Божого

- ✓ «Не роби собі різьби і всякої подоби з того, що на небі вгорі, і що на землі долі, і що в воді під землею. Не вклоняйся їм і не служи їм, бо Я – Господь, Бог твій, Бог заздрисний, що карає за провину батьків на синах, а синах, на третіх і на четвертих поколіннях тих, хто ненавидить Мене, і що чинить милість тисячам поколінь тих, хто любить Мене, і хто держиться моїх Заповідей» (*Біблія в перекладі проф. Івана Огієнка*)

- ✓ «Не робитимеш собі ідола ні будь-якої подоби того, що на небі вгорі, чи на землі внизу, чи у водах під землею. Не поклонятимешся їм і не служитимеш їм. Адже Я – Господь, твій Бог, Бог ревнивий, Який відплачує за гріхи батьків дітям до третього і четвертого покоління, – тим, хто ненавидить Мене, і Котрий чинить милосердя тисячам, тим хто любить Мене і береже мої Заповіді» (*Біблія в перекладі ієромонаха о. Рафаїла – Романа Турконяка*)

- ✓ «Не сотвори собі ідола, і ніякого зображення того, що на небі вгорі, і що на землі долу, і що у воді нижче землі; не поклоняйся їм і не служи їм» (*«Закон Божий» протоієрея Серафима Слобідського, виданий українською мовою, з доповненням, під загальною редакцією Патріарха Філарета*)

•Завдання 11. У народі кажуть...

Поясни зміст народних висловів

1. Двом богам ніколи не моляться.
2. Бог любить тих, хто Його любить.
3. Багатство, слава, радість і життя в Бога.
4. Щодень Богу молися та людей не дури.
5. Кому Бог допоможе, той переможе.
6. За сиротою Бог із калитою.
7. Береженого Бог береже.

• З цього уроку я роблю для себе такі висновки:

1. Ніколи не буду поклонятися божкам.
2. Кумирів та ідолів відкидаю, до Бога Живого повертаю.
3. Знаю, в чому полягають гріхи проти Другої Божої Заповіді.
4. Буду виконувати Другу Заповідь Божу.
5. ...
6. ...
7. ...

• Домашнє завдання

1. Вивчи біблійні вірші. Поясни вкладений у них зміст.
2. Перевір, чи знаєш ти значення нових термінів і відповіді до кожного із завдань уроку.
3. Доповни словник термінів до цього уроку новими поняттями з опрацьованих текстів.
4. Який зміст вкладено в кожен абзац біблійного тексту? Сформулюй головні думки біблійних текстів. Наведи приклади життєвих ситуацій, яких вони стосуються.
5. Знайди в Біблії посилання на наведені автором вислови. Що там сказано про Божу велич?
6. Напиши твір-роздум за висловом християнського святого Єфрема Сиріна: «Церква – це не зібрання святих, а натовп грішників, що каються». Із чого ти почав би каяття? Як ти хочеш вибудовувати спілкування з Ісусом Христом?
7. Підготуй інформацію про те, як впливають забобони та марновірство на життя людини.
8. Підготуй презентацію на тему «Традиції та забобони у житті християнина»

• Темі, рекомендовані для обговорення, написання творів, рефератів, аналітичних висновків

1. Мій ідеал сучасної людини.
2. Християнські святині українського народу.
3. Твоє ставлення до захоплень нинішньої молоді: моди, спорту, кіно, музики тощо.
4. Який зміст вкладено в поняття «православний християнин»?